

« Եւ յ լուծումը չէ միայն Գաղղիոյ
 և Մոզղիոյ կառավարութեանց այս օրե-
 րըս իրար մոտենալուն նշանը : Այստեղ
 Ալէի վաշալկին ըսած բարեկամական խօս-
 քերն արդէն նշմարելու կուտային այս բա-
 ւոր, և Տաճկաստանի նշմարական գործե-
 լուն նկատամբ Գաղղիոյ ու Մոզղիոյ կա-
 ռավարութեանց համաձայնութեանը վրայ
 Մոսկիթի օր լրտալիկն ըրած խօսքիկն աւել-
 ւի յայտնադէպս կը ցոյցընեն թէ հաստատ
 յայտնականներ արեւի տրուին այս համաճ-
 ութեան : Արտաւ թէ երկու կողմա-
 վոր թիւնները (Գաղղիա և Մոզղիա) միտք

միտի հաստատութիւնը հայ հասարակութեան մէջ, և ամբարտաւանութեան եղբայր որ շատերուն վայրէջքը ծանրանալով խոտով ողորմութեամբ բոլորովին անտէր լինելու է: Ինչ զարմանք որ այս եղբայր ոչ միայն չտեսնէր Արշալոյսը, այլ և անոր գոյութիւնը կ'աւանդէր, թէ և եղբայր մը ամենուն տեսանելի է բաց ի կրողէն: Ուրեմն Արշալոյսը կամ կոյր է և կամ ստոխոս, ուրեմն այնպիսի ամբարտաւանութեան եղբայր մը կայ եղբր, որուն ծանրութեան ապստեղը համար, Արշալոյսը Սահմանադրութեան արդիւնքը և հաստատութիւնը անձինքն հայցելէն զտա, Բոստոնի որդիութիւնն ալ օրնու թեան կը կոչէ, ըստ որում համոզեալ է որ մարդկային դրութիւնը որքան և օրինաւոր ըլլայ՝ դարձեալ անկողնի միտի մը նայ թափելու այն եղբայր որ Սահմանադրութեան դէմ խեղճելու կը պատրաստուի:

« Երկրորդ Արշալոյսը Ս. Մեարդուեան վարժարանին բարեկարգութեան ի նշան 300 աշակերտ և 100 հազար դուրուշ ծախք ունենալը կը յիշատակէ, աւանդ մանր պատմելու, ինքը որ հերոսն հոգաբարձուաց խորհրդատուն էր և Պ. Վ. Մ. քաճ տեսուչին կարգադրական առաջարկութեանցը մինակ սա նշանաւոր յորդորը անդադար կը կրկնէր: « Երկու տեղը կայէր ու ամենակերպ նայէր: « Ինքը, կըսէր, որ նոյն տեսուչին աւելի քան հայկաբան է (այսպէս Արշալոյսը) և երբ Էրեք դադարեալ է, ինչու մանրամասն չի պատմեր թէ այս վերջին տարիներս ինչ զգալի պոռուղ, ինչ կանոնադրութիւն ու նեցաւ վարժարանս, քանի՜ նշանաւոր աշակերտ հասցոյց, ինչ հարեւաններ և օգուտ կար անդամներ տուաւ Ազգին: Երբ քորթութիւն վասնել զիւրին է, պարոն Արշալոյս, այդ քու բանուկ դրամը է, զիտեմ, սակայն հիմա առնող չիկայ: Ի լաւ է որ Ս. Մեարդուեան վարժարանը մեծիկէ եկամուտ ունի, զոր քան տարբիւ է ի վեր կը վայելէ: Իրաւ է որ անոր դռները բաց, աշակերտները բազմութիւն և դաստառութեամբ իրենց մէջ են, սակայն աշակերտը ինչ, և դասատուը ինչ, և ուսանիւն ինչ կը գործեն, ոչ որ զիտէ: այլ միայն սա անխել և որ դպրատան է:

կամուտն համեմատ ոչ արդիւնք կայ և ոչ բարեկարգութիւն: Իսկ իբր այսպէս ժեր ուսումնասիրութեան Արշալոյսը կըսէ որ շատ մը ծնողք իրենց որդիքը քաղաքիս Իրօքահանայի և անգղիական դիւերութիւնը դպրոցները կ'ուղարկեն և 200 հազար դուրուշ ամեն տարի ծախք կընեն: « Ստոյգ է որ եթէ ամեն հայը ունենար ըւրար, ազգային վարժարանին մէջ ուր ձերբապէս բան կը սովորին, աշակերտ չէր մնար: և բնականապէս սա հարցմունքը կը հարկաւորի Արշալոյսը թէ, եթէ Ս. Մեարդուեան վարժարանը բարեկարգ վիճակի մէջ է, ինչու համար շատ մը հայեր իրենց դեռահաս զաւակաց աղջկան դաստիարակութեան ծախքը չի առած: օտար ազգաց դիւրի կը նետեն, յատուկ հայերէնի վարժարաններ՝ որ անօգուտ են՝ կը բռնեն և վարժարանին եկամուտին կրկնապատիւ կը վաճեն: և հոսկ յետոյ ինչ կը վաճարին: այնպիսի պատահիներ և աղջկունք՝ որ երբ հայկեանիս տունը կը դառնան ոչ հայու ծայն առնուլ կուզեն և ոչ հայու հետ տեսնուիլ: ահա այս է Արշալոյսը գոված բարեկարգութիւնը և ուսումնասիրութիւնը:

« Արշալոյսը զիս իբր չարանախանձ հոգի մը հայրենակիցներուս առջև ցուցնելու աշխատելէն զտա, զեղեցիկ սեօին հետ ևս զիս աւելի կուզէ և իր ասպետական բազուկը կը կարկառէ դռները պաշտպանելու համար: « Երբ, ինչպէս չըսածս բանասերը մտքը կը հնարէ: « Ինչ միտի հայ տիկնանց մէջ երանի թէ մէկ հայասեր դանուէր ըսեր եմ եղբր, թէ և իրօք իմ խօսքս սա է, (Տես Մատիս 467): « Երանի թէ մէկ անհայասեր տիկին գտնուէր որով կ'իմացուի թէ մէկէն աւելի կայ և չէ թէ բոլոր Օմրանից հայ կանայք անհայասեր են, ինչպէս որ Արշալոյսը ըսածէն կը հետեւի:

« Ո՛վ չղիտեր որ Արտանդեան աղիւ տիկինը մեծ մեծ ծառայութիւններ ըրած է աղբին, և իւր մեծանունը դերպաստանին վեհանաճութեանը միշտ ժառանգորդ զըրտուած է: Այսպիսի անձանց դործքը ինչ նին ճարտասան և անմահ արձան են, որ Արշալոյսը զուրա գովեստին պէտք չունին: վասն զի զիտեմ որ այն իր վասնած գովեստը լոկ հաշիւ է, և կ'զգա՞նք որ շա

տերուն անխօս երախտագիտութիւնը խորագած զպայմանց հաւատարմէն է: Մեր միակ ցաւը այն է որ՝ միեւնոս վեհանաճ և հազուադէպ ձեռքեր Ազգին յաւիտենական նուէրներ կը կտակեն, մեք նոյն հրկանները իրենց նարատակին գործածելու կարողութիւնն անդամ չունինք:

« Ո՛վ չղիտեր որ քանապէս քաղաքն րու մէջ երեւելի զմիւս աղջկաներ նշանաւոր պաշտօններու հոտած են: Երբ Ս. Մ. Մեարդուեան վարժարանին հին աշակերտներն են: Երբ և անոնց չափ արժանաւորներն հիմա ընդունայն կ'որոնենք: Թող Արշալոյսը յայտնէ մեզ թէ երբ Օմրան նայել իրենց ուսումնական զաւակաց յարգը ծանցած և իրենց մէջ պահած են: Գրեթէ ամենքը հարածանք կրելով՝ տար աշխարհներ դայեր և պատիւ ու վառք ստացել են: Եթէ Արշալոյսը կեանքը քննելը, պիտի տեսնենք որ ամեն առթի մէջ յաջողելու յոյս տուող ուսումնականաց առաջին հայածիքը, առաջին քարը նետողը ինքնեղած է: Թող հիմա արձակ համարձակ պարծի Օմրանից մէջ որ ինքն է միայն գիտնական, հմուտ, և Օմրանիցացուց Մեարդու: Թող հիմա որ Տեսեանց տարարան ալ վազել տուին՝ նախաորներ կուտէ Միւրթեան անխօս խմբագրաց վրայ: մենք մեր հեռակայ և արժանաւոր արեւակցաց յիշատակով և գործիւններով կրնանք դռն սխալել: մենք կ'սպասենք որ արդարութիւնը իր վեճիմարութեամբ առնու, վասն զի մեր հաւատքը մեծ է արդարութեան և ճշմարտութեան վրայ: . . . »

ՆՈՐԱՏԻՊ ԳՐԵԱՆ
ԿԱՏԱԿԵՐԴՈՒԹԻՒՆ
ՄՈՒԼԻՈՒԹ
ԲՈՒՐՍՈՆԵՆԵԳ
ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՆ Ի ԳԱՂԱԿԱՆԵ
ՏԵՒԷ Կ. ՊԵՒՄԷՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ԱԵԼԷԷՆ
Արդի կատարելագոյն լսողականութեան
ընդ մէջ դեռ իր հաւատարմ չունեցող

մեծանուն Մօլիէրին այս առաջին թարգմանութիւնն է որ հայ ընթերցողաց կը ներկայանայ մաքուր աշխարհաբան լեզուաւ: Իմաստին հարազատ ճշգրտութիւնը և բնագրին վաւերուն ոճին ու ազդեալութեան անեղծ պահուիլը՝ այն թարգմանութեան գլխաւոր յաջողութիւնն ըլլալով, ազգիս ընթերցաններէն հաճոյ ընդունելութիւն մը դռնելուն չենք տարակուսիր: Մայրաքաղաքիս ամեն հայ դրամաճառներուն քով կը գտնուի: Գինը 10 դուրուշ է:

ՍԱՆՈՒՑՄՈՒՆԷ
ՉԱՆԻ ԻԻԳ
Մարդը եւ անուշահամ
Գաղղեացի Տորթոր Օթիէ բժիշկին և Էթիէի դեղագործին պատգամած որուն մէջ ձուկի հոտ և համ ամենեւին չկայ:
Կը գտնուի Պէյօղլու Տէլլա Սուտայի դեղարանը:

Ան քաղիքը շաբաթ անգամ մը կ'ելլէ: Զորեքաբլի օրերը: Ով որ կուզէ կրնայ ստորագրել, Կ. Պօլիս՝ Զինիլի խանը քաղաքացի: Իսկ դուրսերը՝ հոգաբարձուներն են:
ԻԶՄԻՐ. Յօմանեա աղա Մագնուտեան: ԵԳԻՊՏՍ. Շաաք աղա Ալիարեան: ԱՆԴՐՈՆԱՌՈՒԴՈՒՄ. Մանտէի Սուքիաս աղա Գայուսեան: ՏՐԱՊԵՐՈՒ. Պօղոս աղա Կիւրճեան: ԹՈՒՐԿ. Մանտէի Յակոբ աղա Աղադանեան: ԿԱՐԻ. Կարապետ պանտեիլ Զաքարեան: ՊՐՈՒՍ. Կարապետ աղա Եսիլիճիքիլեան: ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Պ. Տ. Մուրատեան: ԹԵԲԵՐԱՍ. Պ. Գրիգոր Մարգարեան: ՎԱՆ. Պ. Մկրտիչ Տ. Ատոմեան: ԵՐԶՐԱՆ. Պ. Դեղիք ձաքարեան: ԵՐԶՐԱՆ. Մ. Դանիէլ աղա Խաղանեան: ԱՏԱՏԱՋԱՐ. Մանտէի Յակոբ աղա Տ. Գրիգորեան:
Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուղղուները՝ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան քրակցիլ:

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ									
ԴԱՄԱՌՈՅ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ									
ԹՂԹԱԴԱՄԱՌՈՂ									
5 ՄԱՅԻՍ									
Օտանման լիւրա Մէճիտի	188	184-35	184-30	185-30	170	157			
« 20րդ Սրճաթ	56-10	56	55-30	55-15	55	50			
Խաղիւն թաւիլի	37	57-10	57	57-10	58-20	54-20			
Էսանմը ձէտիտէ	54	54	54	54	52	49			
Անդղական լիւրա	242-20	206	206	203	87	174			
Գաղղիոյ 20 փրանքոյ ոսկի	470	463	464	465-10	447	453			
« 5 փրանքոյ արծաթ	42	44	40-30	40-20	56-30	55-20			
Ռուսի բոլ իմէնիս	475	468	467-30	466-30	452	440			
Գարպոյանոյ	52	54	50-30	50-20	28-20	26			
Սոֆորին	288	279	279	275	257	254			
Աւարտիոյ գլորմոյ	97	94	94	95	87	80			
Հնդկոյ քանանոյ հաղարին	650	652-20	650	620	550	420			

ՓՈՒՍՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԳԱՄՊԹՈ) ԳԻՆՆԵՐԸ									
ԹՂԹԱԴԱՄԱՌՈՂ ԱՌԱՆՑ ՍԲՈՆԹՅՈՅԻ									
5 ՄԱՅԻՍ									
Տարա 31 օր սլայմանաժամ									
« 3 ամիս									
արիդ									
արսիւնա									
իւնա									
րիւնա									
սլորնո									
հոփա լ. Ն.									
ԻՍԻ ՄԵԹԱԼԼԻԳԻ ԿԵՏ									
Տարա									
արսիւնա									

ԱՐՄՍԻՔ									
Կ. ՊՈԼԻՍ 5 ՄԱՅԻՍ									
Յրին Բուժիչի	58-40								
« Խանայիլի	42-44								
« Կալաքի	44-46								
« Թայլան	00-00								
« Խարայիլի Կակուդ	55-56								
« Բուժիչի Կակուդ	55-57								
Կալապորն Կակուդ	00-00								
արի Բուժիչի	46-47								
Վաճառանոցիս մէջ Կայ ընդ ամմոր	220000								
Կե. ցորեն և 20000 գրիւ գարի									

ՍԵՏԱՔՍ (ԻՓԷԼԻ)									
Տէմբրուէն ընտիր տակ.									
« 4						420-425			
« 2						500-415			
« 5									
Ալէն Պրուսա ընտիր տակ. «									
4.						540-580			
2.						550-560			
5.									
Ալէնտու	4.					550-570			
	2.					525-540			
	5.								
Ֆրլաթիւն 10-12 և 44-12						440-470			
Գողա Պրուսա չոր						165-225			
Կէմէնքև Մահալա						200-240			

ԱՆՆԱԶԱՆ ՆԻԹԵՐ									
Վետոր (Մաղը) սև.						46-20 47			
Կանանչ և ճերմակ						9-40			
Դեղին հատիկ (ձէնիլ) Էնիլիբու						5-6			
Բուրդ Գլըմի կէս լուաց.						150-160			
Ճիւ լուացուած						450-445			

ՏԱՆԿԱՄԱՆԻ									
Թիֆլիսի քաղաքի	520-								
Մահալաի քաղաքի	58-10 59								
Ա. Թիֆլիս Գարա Հիսար	230-235								
Գիլիբէ	32-36								
Տերև	50-52								
Խէժ Արարիկ (Չարք արարիկ)									
Պղինձ (Պաղըր). Թոքաթ	24-22								
Կիւմիս-խանէ	22-23								
Մեղրամոմ դեղին Տրապիզոն	30-34								
Անասուր	27-28								
Սրտամ Բուժիչի									
Կտաւարի հուս (Գէլիլի թոքի) Բուժ.									
Անասուր									
Չէթ (Չէլիլի և Կաղը) Ա. Կաղը Զօլայ									
Կիլիս									
Բամիլ Գրք-Աղաճ և Գտաւար	Կիլ.								
Ասոր. Կիլիս. Ատանա									
Կաղին (Չարք) Տրապիզոն	440-403								
Բուժիչի	430-435								
Բրինձ Կաղապար Բէլիս Հիւյ.	4-10 4-10								
Տարիէթ	4-20 4								
Աճառ (Ասալի) Գանալիս									
Միտիլի									

ԱՐՄԱԳԻՆ ԲԵՐԲ									
Խանիլ Ռիս և Գալիս	400 Հիւյ.	455-450							
« Մաթիլի և Ալիս «									
Շաքար զլ. (քիլի) 6-10 Լ. Կիլ.	492-498								
« Գոչի (Թոք)	456-460								
« Հիւ. զլուի	465-470								
« Գոչի	450-456								
« Գաղղ. զլուի	450-465								
« Գոչի	450-455								
« Հալանա մատուր	250-260								
« Գուրձու (Հոսիլ)	250-240								
Պղնձ (Կիլիս).	Հիւյ.								
Լիւրակ (Հիլիս) Պղնձակ	445-460								
« Մաթիս	70-75								
Ողան կարմիր (գլըմի)									
« ատմիլային	400-405								
« անասիլ Բ.	80-85								
« Կ խնաւ.	55-56								
Թիլ (Հիւյ) Գոնիլ	65-80								

ՆԱՄԱՅԻՆ ԵՐԱՐՈՅ									
« Բէք	400-410								
Հանքաձուլի և քաղաքի լիւրա	26-27								
« Լիլիս	25-24								
« Գարաթի	24-25								
Անալ (Կաղայ)	Կիլ. Գ.	1408-1415							
Անուշատր (Նըշատր)	Հիւյ.								
Պողպատ (Չէլիլ) Թ. 0 և 00	Կիլ.	190-200							
Կաղար (Գուրչու)	«	250-240							
Թիլիլ (Թէնիլ) Կիլ. մատուր	«	496-510							
Չիւք տախտակ Թ. 8-12	Հիւյ.	7-7							
Կիլիլ Անուշատր (Հոսիլ) Կիլ.	68-70								
« Բևեդու	75-80								
« Տանալ	145-120								
« Բուրակ	140-115								
« Բուրայ	145-155								
Գարաթի	Հիւյ.	5-5							
Շմուր (Բիւրիլ) Խոնիլ Կիլ.	70-75								
Խաթիլիլ ձէնիլ Կիլ.	«	280-500							
«	«	455-465							
«	«	95-100							
Ռոմ Սնդիկ	Կալ.	45-45							
« Ամիլիս	«	45-44							
Գոնալ	Հիւյ.	47-46							
Բրինձ Խաղիկ	«	4-							
« Հիւ Կաթանի	«								
Սրտամալիլ	«	25-27							
« Թիլիս և Գաղղ.	«	48-22							
Կարալ Ռուսիկ	«	46-47							
Գէնիլ 44 Գիլ.	«	500-550							
Բամիլ մանաթ Թ. 8-14	«	24-22							
		42-20				25-20 24			
		46-24				25-20 26			
		20-50				27-50			
« Էքսիլիս 8-14		24-20 25							
		42-20				27-28			
		46-24				29-50			
		20-50				50-20 52			

ԽԱՐԱԳԻՐ ՏՈՐԵՆ									
Կ. Ս. ԻՌԹԻԻԶԵԱՆ									
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ									
Կ. ՊՈԼԻՍ 20ԵՒԻ ԻՍԻ									